

BARBARA ADAMCZYK

# DZIECI ULICY

## W POLSCE I NA ŚWIECIE

DEFINICJA

TYPOLOGIA

ETIOLOGIA

Akademia Ignatianum  
Wydawnictwo WAM  
Kraków 2015

# Spis treści

<b>Wstęp</b>	13
<b>Rozdział 1</b>	
<b>Pojęciowe i kategoryjne ustalenia fenomenu     dzieci ulicy</b>	19
1.1. Pojęcie dzieci ulicy w wielorakości nazw i definicji	19
1.1.1. Termin dzieci ulicy w sensie <i>status quo</i>	21
1.1.2. Kryterium uszczegółowienia funkcji ulicy w pojęciu dzieci ulicy	24
1.1.3. Kategoria dzieci ulicy a wiek dziecka	29
1.1.4. Dysfunkcjonalność rodziny i szkoły jako kryterium definitywne zakresu pojęcia dzieci ulicy	30
1.2. Typologia dzieci ulicy	34
1.2.1. Typologia dzieci ulicy w Polsce	35
1.2.2. Kategorie dzieci ulicy na świecie	38
1.3. Podsumowanie	41
<b>Rozdział 2</b>	
<b>Struktura i skala zjawiska dzieci ulicy na świecie     i w Polsce</b>	43
2.1. Trudności w ustaleniu liczby dzieci ulicy	44
2.2. Skala zjawiska dzieci ulicy na świecie	53
2.3. Rozmiary fenomenu dzieci ulicy w Polsce	65
2.4. Niejednorodność grup dzieci ulicy	69
2.5. Podsumowanie	73

**Rozdział 3**

<b>Determinanty zjawiska dzieci ulicy</b>	75
3.1. Udział czynników bezpośrednich (rodzinnych) w wyborze ulicy jako środowiska wychowania	77
3.1.1. Dysfunkcjonalność rodzin w Polsce w korelacji z faktem istnienia dzieci ulicy	78
3.1.2. Uwarunkowania środowiska rodzinnego jako predyktory fenomenu dzieci ulicy na świecie	82
3.2. Faktory ukryte w procesie stawania się dzieckiem ulicy	95
3.2.1. Rola predyktorów ukrytych w Polsce a zjawisko dzieci ulicy	95
3.2.2. Znaczenie czynników ukrytych w procesie stawania się dzieckiem ulicy na świecie	97
3.3. Rola strukturalnych predyktorów wpływających na pobyt dzieci i młodzieży na ulicy	110
3.3.1. Znaczenie migracji zarobkowych rodziców w generowaniu zjawiska dzieci ulicy w Polsce	111
3.3.2. Globalne czynniki strukturalne i ich wpływ na przebywanie dzieci i młodzieży na ulicy	113
3.4. Podsumowanie	131

**Rozdział 4**

<b>Metodologia badań własnych</b>	133
4.1. Cel i problematyka badań	135
4.2. Zmienne i wskaźniki	140
4.3. Metody, techniki i narzędzia badawcze	140
4.4. Organizacja badań	143
4.5. Klasyfikacja streetworkerów w Polsce według miast	144
4.6. Klasyfikacja streetworkerów na świecie według kontynentów, krajów i miast	148
4.7. Organizacje reprezentowane przez streetworkerów w Polsce i na świecie	156
4.8. Charakterystyka społeczno-demograficzna streetworkerów w Polsce i na świecie	165
4.9. Kierunek i zakres analiz	170

**Rozdział 5****Sposoby definiowania dzieci ulicy oraz ich klasyfikacja  
dokonana przez streetworkerów**

	173
5.1. Definicja dzieci ulicy	173
5.1.1. Wiek dzieci ulicy	174
5.1.2. Funkcje rodziny przejęte przez ulicę	183
5.2. Klasyfikacja grup dzieci ulicy	207
5.2.1. Uniwersalna typologia dzieci ulicy	208
5.2.2. Inne kategorie dzieci ulicy	243
5.3. Podsumowanie	253

**Rozdział 6****Czynniki etiologiczne w procesie stawania się  
dzieckiem ulicy w opinii streetworkerów**

	257
6.1. Czynniki bezpośrednie (rodzinne)	258
6.1.1. Typy rodzin	259
6.1.2. Zaburzone relacje w rodzinach	275
6.1.3. Patogenne wzorce zachowań w rodzinach	293
6.2. Czynniki ukryte	316
6.2.1. Wykluczenie edukacyjne	316
6.2.2. Urok życia w dużym mieście	337
6.2.3. Nuda dzieci i młodzieży	344
6.2.4. Wpływ różnych osób	351
6.2.5. Oczekiwania kulturowe	359
6.3. Czynniki strukturalne	369
6.3.1. Problemy społeczno-ekonomiczne	369
6.3.2. Migracje zarobkowe	391
6.3.3. Współczesne zagrożenia	403
6.4. Podsumowanie	410
<b>Uogólnienia i wnioski</b>	415
<b>Bibliografia</b>	437
<b>Aneks</b>	461
<b>Summary</b>	473
<b>Indeks osób</b>	475

# Table of contents

<b>Introduction</b>	13
<b>Chapter 1</b>	
<b>Conceptual and categorial considerations of the phenomenon of street children</b>	19
1.1. The concept of street children in names and definitions	19
1.1.1. The term street children	21
1.1.2. The criterion of specifying the function of street in the concept of street children	24
1.1.3. The category of street children versus the child's age	29
1.1.4. Dysfunctionality of the family and school as a defining criterion of the concept of street children	30
1.2. Typology of street children	34
1.2.1. Typology of street children in Poland	35
1.2.2. Typology of street children in the world	38
1.3. Summary	41
<b>Chapter 2</b>	
<b>The structure and scale of the phenomenon of street children in the world and in Poland</b>	43
2.1. Difficulties with establishing the number of street children	44
2.2. The scale of the phenomenon of street children in the world	53
2.3. The phenomenon of street children in Poland	65
2.4. Heterogeneity of groups of street children	69
2.5. Summary	73

## Chapter 3

<b>Determinants of the phenomenon of street children</b>	75
3.1. The share of direct (family) factors in choosing the street as an upbringing environment	77
3.1.1. Dysfunctionality of families in Poland in correlation with the existence of street children	78
3.1.2. The family environment as a predictor of the phenomenon of street children in the world	82
3.2. Hidden factors in the process of becoming a street child	95
3.2.1. The role of hidden predictors in Poland and the phenomenon of street children	95
3.2.2. The role of hidden predictors in the process of becoming a street child in the world	97
3.3. The role of structural predictors influencing the presence of children and young people on the street	110
3.3.1. The impact of parents' labour migration on increasing the scale of the phenomenon of street children in Poland	111
3.3.2. Global and structural factors and their influence on the presence of children and young people on the street	113
3.4. Summary	131

## Chapter 4

<b>The methodology of the study</b>	133
4.1. The aim and scope of the study	135
4.2. Variables and indicators	140
4.3. Methods, techniques and research tools	140
4.4. Outline of the study	143
4.5. Classification of street workers in Poland according to cities/towns	144
4.6. Classification of street workers in the world according to continents, countries and cities/towns	148
4.7. Organizations represented by street workers in Poland and in the world	156
4.8. Socio-demographic characteristics of street workers in Poland and in the world	165
4.9. The direction and range of the analyses	170

**Chapter 5**

<b>The ways of defining street children and their classification developed by street workers</b>	173
5.1. The definition of street children	173
5.1.1. The age of street children	174
5.1.2. The functions of the family taken over by the street	183
5.2. The classification of street children	207
5.2.1. A universal typology of street children	208
5.2.2. Other categories of street children	243
5.3. Summary	253

**Chapter 6**

<b>Etiological factors in the process of becoming a street child in the street workers' opinion</b>	257
6.1. Direct (family) factors	258
6.1.1. Types of families	259
6.1.2. Dysfunctional relations in families	275
6.1.3. Pathological behaviour models in families	293
6.2. Hidden factors	316
6.2.1. Educational exclusion	316
6.2.2. The appeal of city life	337
6.2.3. Boredom among children and young people	344
6.2.4. The influence of various people	351
6.2.5. Cultural expectations	359
6.3. Structural factors	369
6.3.1. Socio-economic problems	369
6.3.2. Labour migration	391
6.3.3. Contemporary threats	403
6.4. Summary	410
<b>Generalizations and conclusions</b>	415
<b>Bibliography</b>	437
<b>Appendix</b>	461
<b>Summary</b>	473
<b>Index of names</b>	475